

Iz istorije jednog našeg primorskog mjesta

Krsto Sbutega — Prčanj

Prčanj, nekad malo bogato primorsko mjesto, čija cijelokupna zemlja, uz najbolju volju, nije u stanju da ga prehrani, životari danas kao miran zaseok Boke Kotorske, dok njegovi stanovnici zarađuju svoj kruh radeći u Kotoru, Perastu, Tivtu.

Interesantna je i poučna istorija Prčanja koja je uostalom, više ili manje, sudbina ostalih primorskih mjesta u Boki Kotorskoj.

Prčanj, seoski posjed Kotorske vlastele, sve većim porastom pomorske trgovine i njenim postepenim prelaskom iz ruku tog uskog kruga vlastele na šire slojeve naroda tokom 15. i 16. vijeka, povećava svoje dohotke da bi, poslije potijerivanja Turaka iz Hercegovog 1687. god., i naglim razvojem pomorske trgovine u Boki Kotorskoj tokom 17. i 18. vijeka postao zasebna, bogata opština sa izrazito pomorskim karakterom. Koliku je ulogu igralo pomorstvo i pomorska trgovina u ekonomiji svih krajeva lijepo nam ilustrira ovaj mali podatak.

Godine 1790. mjesto je brojilo oko 900 stanovnika. Prčanjani su, u toj godini, imali obrt kapitala uloženog u pomorskoj trgovini u iznosu od 240.705 mletačkih talira, što odgovara 722 miliona današnjih dinara (računano na bazi mle-

tačkog cekina). U ovoj svoti nijesu uračunata uložena sredstva za obavljanje plovidbe t. j. vlastiti brodovi (oko pedeset) niti ostala trgovina nastala u vezi pomorstva. Napomenuti mi je, da Prčanj nije bio najjači pomorski centar u Boki Kotorskoj te da su neka druga mjesta imala još veće obrte.

Napoleonski ratovi tehnički su uništili flotu i prekinuli pomorski saobraćaj i trgovinu, ali pomorski duh i trgovačke veze, poslije smirenja Evrope, uzdigoše ponovno pomorstvo Boke Kotorske. Preorijentisavši pomorsku trgovinu prema novo nastalim prilikama u XIX. vijeku, Prčanj ponovno uzdiže svoje flotu te 1844. godine posjeduje 43 jedrenjaka duge i 8 jedrenjaka obalne plovidbe. Privredna politika Austro Ugarske koncem XIX. vijeka forsirajući Trst i Rijeku, kao interes Beča i Pešte, naglo uništava pomorstvo naših krajeva i naši pomorci, pod pritiskom ovih promjena prelaze u službu Austrijskog Lloydja, ili se naseljavaju u druge pomorske centre, slijedeći tako sudbinu gotovo svih pomorskih mjesta.

Naša socijalistička domovina sada nam pruža sredstva i mogućnosti da pomorska privreda ponovno zauzme svoje mjesto u ekonomici južnog Jadrana.